

Bakgrunn for vedtak

132 kV sjøkabler over Stokksundet

Bømlo og Stord kommuner i Vestland fylke

Tiltakshaver	Haugaland Kraft Nett
Referanse	201913020-21
Dato	23.03.2021
Ansvarlig	Lisa Vedeld Hammer
Saksbehandler	Sondre Moe Knudsen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9

7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B

6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Hva gir NVE tillatelse til?

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) gir Haugaland Kraft Nett tillatelse til å bygge og drive to stk. 132 kV sjøkabler over Stokksundet mellom Bømlo og Stord, hver på ca. 1,5 km. Kablene skal erstatte to eksisterende sjøkabler. Det gis også tillatelse til å bygge og drive ca. 290 meter luftledning fra landtaket på Stord til eksisterende mast nordøst for landtaket, samt å rive ca. 340 meter av eksisterende luftledning. Kablene og luftledningen bygges for et spenningsnivå på 132 kV, men skal foreløpig driftes på 66 kV. Tiltaket ligger i kommunene Bømlo og Stord i Vestland fylke.

NVE gir samtidig Haugaland Kraft Nett ekspropriasjonstillatelse til erverv av grunn og rettigheter til bygging og drift av tiltaket. Det forventes at Haugaland Kraft Nett forsøker å inngå minnelige avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere.

Hvorfor gis det tillatelse til å bygge nye sjøkabler?

Begrunnelsen for tiltaket er at de eksisterende sjøkablene er gamle og nærmer seg teknisk levetid. I tillegg forventes det økt forbruk i området som gjør at det er behov for å øke kapasiteten på kablene. Eksisterende sjøkabler er oljebasert og fra hhv. 1969 og 1979. Kablene har dermed en alder på 40 og 50 år, som er nærme teknisk levetid for denne typen kabel. Reparasjonstiden ved feil er potensielt lang. Det er behov for å fornye anleggene, for å sikre forsyningen til Bømlo. Dagens eksisterende sjøkabler over Stokksundet er i dag den eneste forsyningsmuligheten til Bømlo.

Innhold

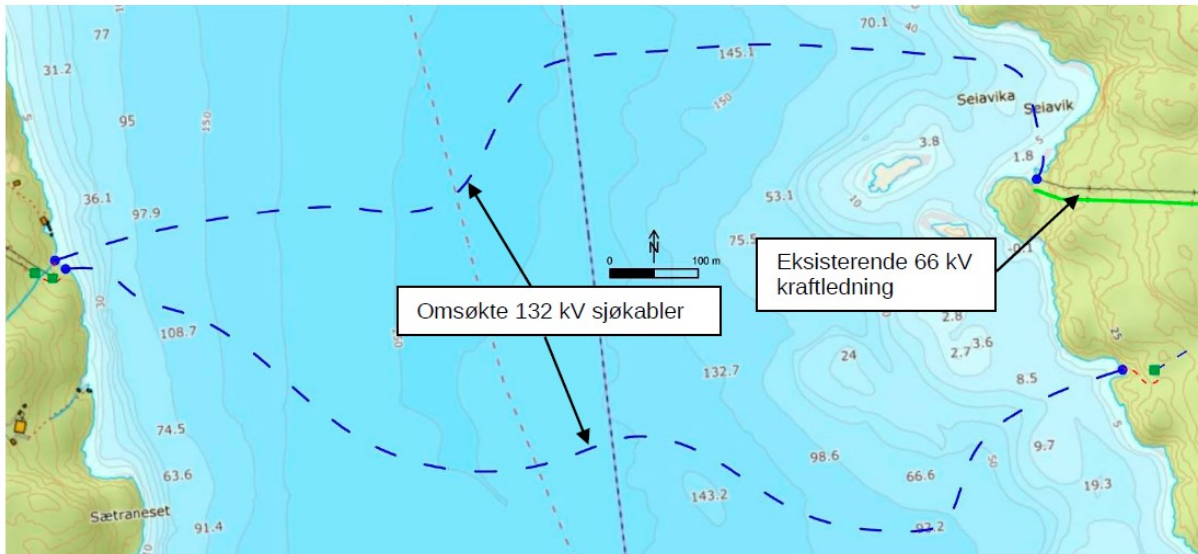
SAMMENDRAG	1
INNHold.....	2
1 SØKNADEN	2
2 NVES BEHANDLING AV SØKNADENE	5
2.1 HØRING AV KONSESJONSSØKNAD OG SØKNAD OM EKSPROPRIASJON	5
2.2 INNKOMNE MERKNADER	5
3 NVES VURDERING AV SØKNAD ETTER ENERGILOVEN	6
3.1 VURDERING AV TEKNISKE OG ØKONOMISKE FORHOLD	6
3.2 VURDERING AV VISUELLE VIRKNINGER	7
3.3 VURDERINGER AV VIRKNINGER FOR KULTURMINNER OG KULTURMILJØ.....	7
3.4 VURDERING AV VIRKNINGER PÅ NÆRINGSINTERESSER, FISKERI OG SJØTRANSPORT	7
3.5 VURDERING AV NATURMANGFOLD	8
4 NVES AVVEIINGER, KONKLUSJON OG VEDTAK OM SØKNAD ETTER ENERGILOVEN	8
4.1 NVES VEDTAK.....	9
5 NVES VURDERING AV SØKNADER OM EKSPROPRIASJON OG FORHÅNDSTILTREDELSE	9
5.1 HJEMMEL.....	9
5.2 OMFANG AV EKSPROPRIASJON	9
5.3 INTERESSEAVVEINING	10
5.4 NVES SAMTYKKE TIL EKSPROPRIASJON	10
5.5 FORHÅNDSTILTREDELSE.....	10
VEDLEGG A - OVERSIKT OVER LOVVERK OG BEHANDLINGSPROSESS.....	11

Vedlegg A: Oversikt over lovverk

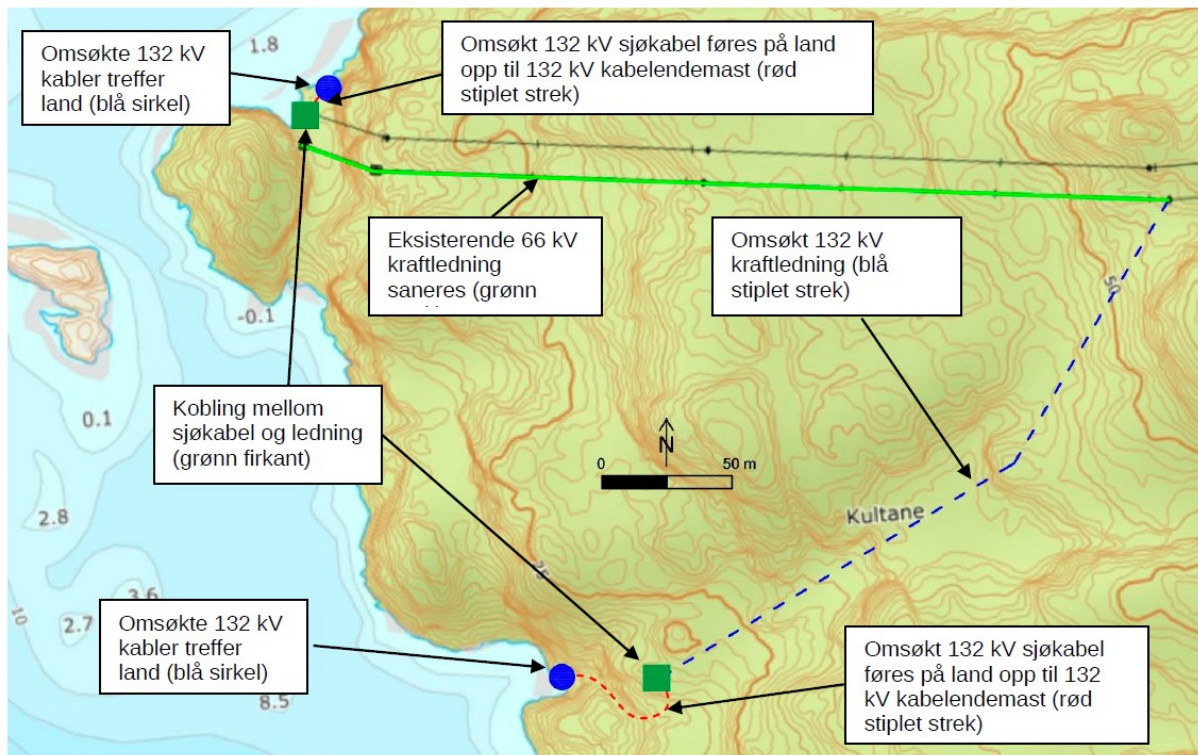
1 Søknaden

Haugaland Kraft Nett søker om å erstatte to sjøkabler over Stokksundet mellom Bømlo og Stord. Sjøkablene er en del av kraftledningsforbindelsen med spenning 66 kV mellom Stord og Ekornsæter transformatorstasjoner. De to eksisterende sjøkablene har i dag dårlig teknisk stand og dårlig overføringskapasitet. Haugaland Kraft Nett skal i fremtiden drifte regionalnettet på 132 kV spenningsnivå, og de søker derfor om 132 kV sjøkabler over Stokksundet. Hver av sjøkablene er på ca. 1,5km. Anleggene skal drives på 66 kV frem til hele ledningsstrekket er bygget om til 132 kV.

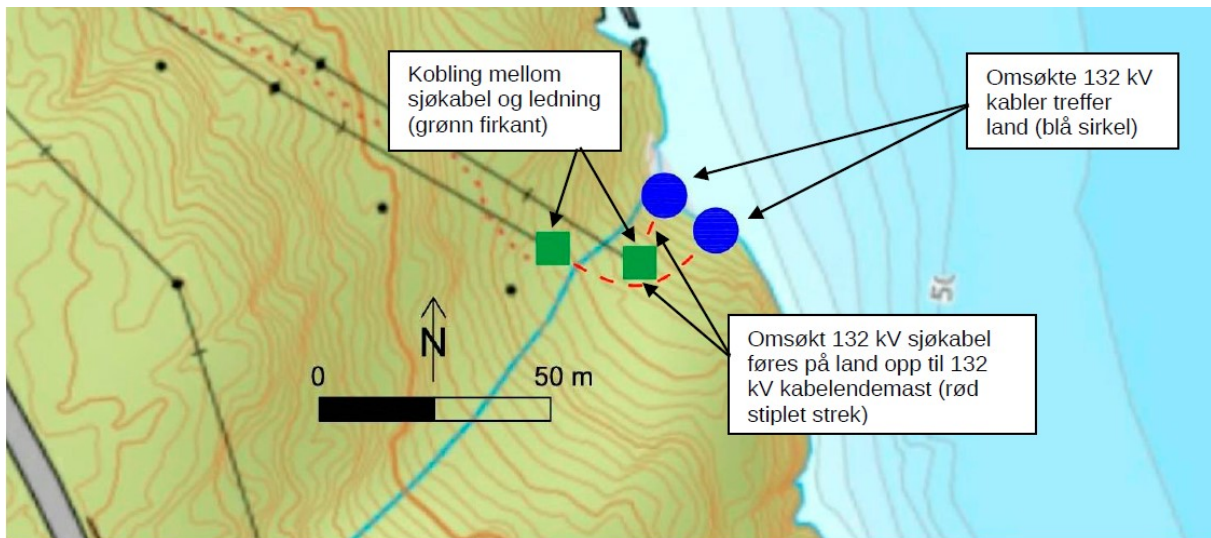
Plasseringen av landtakene der sjøkablene går i land endres noe, som vil føre til en mindre justering av traseen til sjøkablene fra dagens anlegg. En av kablene vil gå til eksisterende landtak, mens den andre sjøkabelen går i land noe lengre sør på Stord, som gjør at det må bygges en ca. 290 meter lang ny luftledning til eksisterende mastepunkt nordøst for landtaket. Figur 1 viser traseene til de omsøkte sjøkablene, eksisterende og nytt landtak. Figur 2 viser anleggene på Stord, hvor det søkes om en ny 66 (132) kV luftledningen fra det nye landtaket til mastepunkt ved eksisterende trase. Den ene av de to luftledningene ved det gamle landtaket søker Haugaland Kraft Nett om å rive frem til der den nye omsøkte luftledningen kommer (ca. 340 meter). De to eksisterende 66 kV sjøkablene er også søkt fjernet.

Figur 1: Omsøkte traseer for nye sjøkabler. Bømlo er til venstre på bildet, og Stord til høyre.

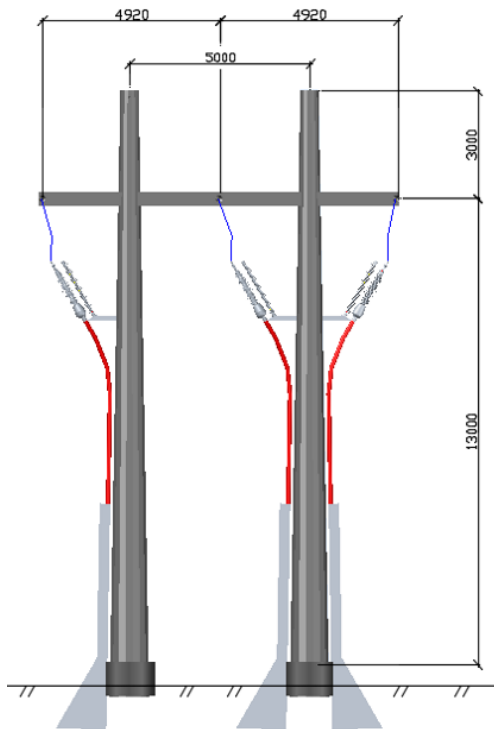

Figur 2: Landtak på Stord

Figur 3: Landtak på Bømlo-siden

Søknaden gjelder kun sjøkablene over Stokksundet, nye landtak og ca. 290 meter ny 132 kV luftledning. Fornyelse av de øvrige delene av 66 kV ledningene mellom Stord og Ekornsæter transformatorstasjoner vil bli gjort senere, ca. 2040. Ved landtakene søker Haugaland Kraft Nett om nye kabelendemaster for å koble sammen eksisterende kraftledninger med nye 132 kV sjøkabler.

Figur 4: Kabelendemastenes utforming

2 NVEs behandling av søknadene

NVE behandler konsesjonssøknaden etter energiloven og søknad om ekspropriasjonstillatelse etter ekspropriasjonsloven. Konsesjonssøknaden og konsekvensutredningen behandles også etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger, og NVE er ansvarlig myndighet for behandling av energianlegg etter denne forskriften. Tiltaket skal også avklares etter andre sektorlover som kulturminneloven og naturmangfoldloven, i tillegg til at anlegget må merkes i henhold til gjeldende retningslinjer i forskrift for merking av luftfartshindre. En nærmere omtale av lover og forskrifter finnes i vedlegg A.

2.1 Høring av konsesjonssøknad og søknad om ekspropriasjon

Konsesjonssøknaden og søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse for ny 66 (132) kraftledning kV av 20.12.2019 ble sendt på høring 01.04.2020. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 31.05.2020. Den offentlige høringen av søknaden med konsekvensutredning ble kunngjort Sunnhordland, Bømlo-nytt og Norsk lysingsblad.

2.2 Innkomne merknader

NVE mottok totalt syv høringsuttalelser til søknad om nye 66 (132) kV sjøkabler. Uttalelsene er sammenfattet under. Haugaland Kraft Nett kommenterte uttalelsene i brev av 30.09.2020. Kommentarene er sammenfattet i kursiv under uttalelsene.

Fiskeridirektoratet kan ikke se at tiltaket medfører et konfliktpotensial med fiske, men understreker at kablen må legges uten heng. De kommenterer også at Holevik oppdrettsanlegg ligger i nærheten, og at legging av sjøkablene må ta hensyn til dette.

Haugaland Kraft Nett kommenterer at de i detaljplanlegging av trase vil opprette et samarbeid med berørte oppdrettsanlegg.

Statsforvalteren i Vestland kommenterer at det er en mangel i konsesjonssøknaden at mulig naturmangfold langs sjøtraseen ikke er omtalt, og viser til at det er gjort registreringer av korallrev i Stokksundet. Statsforvalteren ber NVE pålegge Haugaland Kraft Nett å vurdere virkninger for marint naturmangfold, og ber om å få MTA-planen på høring.

Haugaland Kraft Nett svarer at de vil utføre bunnundersøkelser for å kartlegge naturmangfold i planlagt trase før utarbeidelse av MTA-plan.

Vestland fylkeskommune har ikke kjennskap til automatisk fredete kulturminner eller andre verneverdige kulturminner i de aktuelle tiltaksområdene. Bergens sjøfartsmuseum har også vurdert saken og de kjenner ikke til marine kulturminner som blir berørt av tiltaket. Vestland fylkeskommune gjør oppmerksom på meldeplikten etter kulturminneloven §8, 2. ledd.

Bømlo kommune ønsker at Haugaland Kraft Nett får konsesjon til å bygge to nye 132 kV kabler over Stokksundet.

Avinor kommenterer at det er viktig at Stord lufthavn Sørstokken gis anledning til å uttale seg til tiltaket med hensyn til hinderflater i restriksjonsplanen for lufthavnen. De viser også til regelverk for merking av luftfartshinder.

Fiskarlaget Vest kommenterer at det ønskes at de nye kablene legges så nær eksisterende trase som mulig. De forutsetter at kablen blir lagt uten heng og at eksisterende kabler fjernes.

Statnett har ingen merknader til søknaden.

Haugaland Kraft Nett tar de siste fem uttalelsene til etterretning og vil ivareta interessentenes kommentarer. Haugaland Kraft Nett har dialog med flyplassen.

3 NVEs vurdering av søknad etter energiloven

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper et omsøkt prosjekt har for samfunnet som helhet. NVE gir konsesjon til anlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle. Det vil si at de positive konsekvensene av tiltaket må være større enn de negative. Vurderingen av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er en faglig skjønnsvurdering.

Haugaland Kraft Nett søker om konsesjon til to ca. 1,5 km lange 66 (132) kV sjøkabler over Stokksundet, samt ny en ny ca. 290 meter lang luftledning fra landtak på Stord til eksisterende mastepunkt.

I dette kapitlet vil NVE redegjøre for vår vurdering av de omsøkte anleggene og innkomne merknader. Først vil vi vurdere de tekniske og økonomiske forholdene. Videre er anleggenes visuelle virkninger på landskap, friluftsliv, kulturminner og kulturmiljø vurdert. I de etterfølgende kapitlene vurderes virkninger av anleggene under temaene arealbruk, kulturminner og kulturmiljø, naturmangfold. Til slutt er det et kapittel om anleggets utforming og vurderinger av avbøtende tiltak. I kapittel 4 er det en oppsummering med NVEs avveininger, konklusjon og vedtak, mens det i kapittel 5 er gjort en vurdering av søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse.

3.1 Vurdering av tekniske og økonomiske forhold

Haugaland Kraft Nett søker om å legge to stk. 66(132) kV sjøkabler over Stokksundet mellom Stord og Bømlo kommuner, Vestland fylke. Sjøkablene er en del av overføringen mellom Stord transformatorstasjon og Ekornsæter transformatorstasjon. I tillegg til sjøkablene søker HKN om å etablere 290 meter med 132 kV luftledning og å rive ca. 340 meter 66 kV luftledning. Eksisterende 66 kV sjøkabel vil også bli fjernet.

Begrunnelsen for tiltaket er alder på eksisterende sjøkabler og økt forbruk. Eksisterende sjøkabler er oljebasert og fra hhv. 1969 og 1979. Kablene har en alder på 40 og 50 år, som er nærme teknisk levetid for denne typen kabel. Typisk vil også feilfrekvensen øke ved høy alder.

HKN søker om 2 stk. 800 mm² 66(132) kV sjøkabler som hver har en overføringskapasitet på 100 MVA ved driftsspenning 66 kV. Den omsøkte overføringen er eneste regionalnettsoverføring til Bømlo, som er en øykommune med 12 000 innbyggere. Denne overføringen vurderes derfor som kritisk for forsyningssikkerheten til Bømlo. Ved feil på én sjøkabel vil reparasjonstiden ofte være relativt lang (én uke til flere måneder). Med tanke på at dette er en øy er det også mindre aktuelt med provisoriske løsninger for å opprettholde forsyningen ved lengre utfall av sjøkabelen. Ved større feil, hvor reparasjon er uaktuelt, vil leveringstid for ny sjøkabel typisk være opp mot to år. NVE vurderer det derfor som fornuftig at overføringen har N-1-forsyning, noe to sjøkabler i forskjellige traseer vil sikre.

Haugaland Kraft Nett har kun gjort et forenklet overslag over investeringskostnader. Kostnadsoverslaget er basert på erfaringskostnader og markedssituasjonen, og er på 55 MNOK, som vist i Tabell 1.

Post	Kostnad
132 kV nett	37 millioner NOK
Riggkostnader	6 millioner NOK
Planleggings – og administrasjonskostnader	5 millioner NOK
Usikkerhet, ca 20 %	7 millioner NOK
Sum kostnader	55 millioner NOK

Tabell 1: Oversikt over investeringskostnader, hentet fra konsesjonssøknad.

NVE vurderer at en investeringskostnad på 55 MNOK er som forventet for denne typen nettanlegg. Vi mener at dette er en nødvendig reinvestering uten reelle alternative systemløsninger, og vi har derfor ikke etterprøvd kostnadsgrunnlaget ytterligere.

Vi mener at det omsøkte tverrsnitt og overføringskapasitet er fornuftig basert på forventet forbruksvekst. NVE vurderer tiltaket som nødvendig og vi ser ingen realistiske alternative tekniske løsninger.

3.2 Vurdering av visuelle virkninger

NVE vurderer at tiltaket vil føre til svært begrensede visuelle virkninger. Det er kun den omsøkte luftledningen på 290 meter som vil være synlig. Fra landtak til eksisterende mastepunkt vil luftledningen gå i et dalsøkk og dermed være skjernet fra innsyn på Stord. Haugaland Kraft Nett skriver at ingen boliger eller hytter på Stord vil kunne se luftledningen. Noen boliger og hytter vil kunne se luftledningen fra Bømlo av sundet, men NVE vurderer disse visuelle virkninger til å være små, ettersom luftledningen delvis vil være skjernet av terrenget. Vurderinger av virkninger for friluftsliv

NVE vurderer at tiltaket vil ha små virkninger for friluftslivet i området. Luftledningen det søkes om er kun ca. 290 meter lang, og går rett sør for Stord lufthavn Sørstokken. Haugaland Kraft Nett skriver i sin søknad at området er lite tilpasset for friluftsliv og relativt lite farbart. NVE kan etter søk i kartdatabaser og turnettsider ikke se at området blir benyttet til friluftaktiviteter i betydelig grad.

3.3 Vurderinger av virkninger for kulturminner og kulturmiljø

Vestland fylkeskommune har undersøkt traseen, og kjenner ikke til automatisk fredete kulturminner i området. Bergen Sjøfartsmuseum har heller ikke registrert noen maritime kulturminner i nærheten av tiltaksområdet. NVE legger til grunn at det ikke er registrert noen kjente automatisk fredete eller maritime kulturminner og vurderer at det ikke er virkninger for kulturminner og kulturmiljø som følge av tiltaket.

Skulle Haugaland Kraft Nett i anleggsfasen støte på ukjente automatisk fredete kulturminner i tiltaksområdet skal alt arbeid øyeblikkelig stanses, jf. kulturminneloven § 8, annet ledd, og kulturminnemyndighetene varsles. NVE forutsetter at Haugaland Kraft Nett oppfyller kravene i kulturminneloven, og gjør oppmerksom på at det er tiltakshaver som står ansvarlig for at fredete kulturminner ikke skades.

3.4 Vurdering av virkninger på næringsinteresser, fiskeri og sjøtransport

Søker har innhentet forhåndsuttalelser fra Kystverket, som ikke har noen motforestillinger deres primære interesser, og kan ikke se at tiltaket får noen negativ betydning for sikkerhet og fremkommelighet i området.

Heller ikke fiskeridirektoratet region Vest ser at tiltaket representerer et vesentlig konfliktpotensial for med fiske, men de understreker at utlegging av kablene må utføres kontrollert og uten risiko for heng. De understreker også at Haugaland Kraft Nett må kontakte innehaver av et nærliggende oppdrettsanlegg, slik at utleggingen av sjøkablene ikke medfører risiko for førtøyningsystemet til anlegget. Haugaland Kraft Nett har inngått dialog med innehaver av oppdrettsanlegget.

Etter en vurdering av disse uttalelsene vurderer NVE at tiltaket ikke vil ha en negativ innvirkning på næring, transport og fiskeri i området. Det forutsettes at sjøkablene legges uten at det oppstår heng.

3.5 Vurdering av naturmangfold

I henhold til naturmangfoldloven § 7 plikter NVE å legge til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 når det skal vurderes om det skal gis konsesjon til et tiltak eller ikke. Vurderingen av om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig henger sammen med hvilke vurderinger vi mener er nødvendige for å danne bildet av de samlede virkningene av tiltakene. Kunnskapsgrunnlaget skal være beslutningsrelevant med hensyn til de konkrete vurderingene.

NVE fokuserer i vurderingene på arter/naturtyper som står på den norske rødlisten, prioriterte arter, jaktbare arter eller norske ansvarsarter, rovfugl og viktige eller utvalgte naturtyper.

Statsforvalteren i Vestland fylke kommenterte at naturmangfold langs sjøtraseene ikke er vurdert, og at det er tidligere gjort registreringer av korallrev i Stokksundet. NVE mener at Haugaland Kraft Nett bør undersøke sjøbunnen før anleggsarbeidet skal starte, og vil sette som vilkår at det blir gjennomført en kartlegging av sjøbunnen i de planlagte traseene før Haugaland Kraft Nett utarbeider sin MTA-plan. For det tilfelle at Haugaland Kraft Nett under bunnundersøkelse i kabeltraseene skulle avdekke koraller, forutsetter NVE at det iverksettes tiltak som minimerer påvirkningen på eventuelle korallforekomster. NVE vil sette som vilkår i MTA-planen at Haugaland Kraft Nett skal beskrive hvordan de vil redusere eventuelle negative virkninger for koraller eller andre spesielt sårbare arter som eventuelt påvises gjennom bunnundersøkelser i traseene.

Utover dette er ikke NVE kjent med andre rødlistede arter eller viktige/utvalgte naturtyper som blir berørt av tiltaket. Luftledningen er av begrenset lengde og er planlagt i et søkk i terrenget. Vi vurderer derfor at risikoen for fuglekollisjoner også er lav.

NVE har vurdert saken i henhold til naturmangfoldloven § 7, jf. §§ 8-12, og etter NVEs vurdering gir de omsøkte kablene små og forbigående konsekvenser for marint naturmangfold. Det omsøkte tiltaket vurderes ikke å gi tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt.

4 NVEs avveininger, konklusjon og vedtak om søknad etter energiloven

NVE har vurdert Haugaland Kraft Netts søknad om å få bygge to 132 kV sjøkabler, samt en kort strekning med luftledning. Vi har i dette notatet redegjort for vurderingsgrunnlag og tekniske, økonomiske, samfunns- og miljømessige virkninger.

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper det omsøkte prosjektet har for samfunnet som helhet. Det kan innvilges konsesjon til prosjekter som anses som samfunnsmessig rasjonelle, det vil si hvis de positive virkningene anses som større enn de negative, jf. energiloven § 1.

Det er kun noen virkninger av tiltaket som kan tallfestes og som kan omtales som prissatte virkninger (investeringskostnader, endringer i taps- og avbruddskostnader osv.). De aller fleste virkningene ved etablering av kraftoverføringsanlegg, er såkalte ikke-prissatte virkninger (virkninger for landskap, kulturmiljø, friluftsliv, bomiljø, naturmangfold osv). Slike virkninger kan vanskelig tallfestes, og de samlede konsekvensene kan dermed heller ikke summeres opp til et positivt eller negativt resultat i kroner og øre. NVEs vurdering av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er derfor en faglig skjønnsvurdering.

Bakgrunnen for søknad om konsesjon og ekspropriasjon er at eksisterende sjøkabler over Stokksundet mellom Bømlø og Stord er gamle og har behov for reinvestering. De eksisterende kablene er fra 1969 og 1979, og de nærmer seg sin tekniske levetid. Haugaland Kraft Nett har derfor søkt om å erstatte kablene med to nye sjøkabler i hver sin trase over Stokksundet. NVE mener at behovet for å

gjennomføre tiltaket er godt begrunnet. Løsningen som Haugaland Kraft Nett har søkt om vil opprettholde en god forsyningsikkerhet til Bømlo.

4.1 NVEs vedtak

I medhold av energiloven gir NVE konsesjon til å bygge og drive følgende elektriske anlegg i Bømlo og Stord kommuner i Vestland fylke, ref. NVE 201913020-23.

- En ny ca. 1,4 km lang 66 (132) kV sjøkabel fra ny kabelendemast på Bømlo til ny kabelendemast på Stord.
- En ny ca. 1,5 km lang 66 (132) kV sjøkabel fra ny kabelendemast på Bømlo til ny kabelendemast på Stord, noe sørvest for overnevnte endemast.
- En ny ca. 290 meter 66 (132) kV luftledning fra ny kabelendemast til eksisterende masterekke nordøst for endemasten ved det sørlige landtaket på Stord.

NVE setter vilkår om at det blir gjennomført en kartlegging av sjøbunnen i de planlagte traseene før Haugaland Kraft Nett utarbeider sin MTA-plan. For det tilfelle at Haugaland Kraft Nett under bunnundersøkelse i kabeltraseene skulle avdekke koraller, forutsetter NVE at det iverksettes tiltak som minimerer påvirkningen på eventuelle korallforekomster.

5 NVEs vurdering av søknader om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønssak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere jf. ekspropriasjonsloven § 12.

5.1 Hjemmel

Haugaland Kraft Nett har i medhold av lov om oreigning av fast eidegom av 23. oktober 1959 (ekspropriasjonsloven) § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å foreta ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, herunder rettigheter for lagring, atkomst og transport. Ekspropriasjonsloven § 2 nr.19 gir hjemmel til å ekspropriere «*så langt det trengst til eller for (...) varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjonar og andre elektriske anlegg.*»

Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter for å bygge og drive de omsøkte anleggene. Fem grunneiere blir berørt av tiltakene som NVE meddeler konsesjon til.

5.2 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene.

Haugaland Kraft Nett søker om ekspropriasjon til bruksrett for følgende arealer:

- *Kraftledningsgaten*

Her vil nødvendig areal for fremføring av ledning bli klausulert. For 66 (132) kV luftledningen, samt kabelendemastene, vil klausuleringsbeltet utgjøre 29 meter. Retten omfatter også rydding av skog i traseen i driftsfasen. For 66 (132) kV sjøkablene på land er det et byggeforbudsbelte/ryddebelte på ca. 12 meter.

- *Lagring, ferdsel og transport*

Dette omfatter nødvendige rettigheter til lagring, ferdsel og transport av utstyr og materiell på eksisterende privat vei mellom offentlig vei og ledningsanlegg, i terrenget mellom offentlig eller privat vei frem til ledningsanleggene og terrengtransport i ledningstraséen. Bruksretten gjelder også for uttransportering av tømmer som hugges i tilknytning til anlegget, og rett til å lande med helikopter.

5.3 Interesseavveining

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd: «Vedtak eller samtykke kan ikkje gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.» Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

Haugaland Kraft Nett har søkt om ekspropriasjon for anlegget det er søkt om konsesjon til. Det vil være denne løsningen som skal vurderes ved den interesseavveining som skal gjøres for å ta stilling til ekspropriasjon. Det vil videre være den løsning det er gitt konsesjon for som danner utgangspunktet for interesseavveiningen.

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at hensynet til samfunnets interesse i forsyningssikkerhet og reduserte avbruddskostnader avveies mot hensynet til de grunneiere eller rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand, se kapittel 3.

Enkeltpersoner blir i varierende grad direkte berørt av bygging og drift av de anleggene det er gitt konsesjon til. NVE mener allikevel at de samfunnsmessige fordelene ved dette tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver. NVE har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordeler ved de anlegg det er gitt konsesjon til utvilsomt er større enn skader og ulemper som påføres andre.

5.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

Det foreligger grunnlag etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Haugaland Kraft Nett har søkt om. NVE viser til vedtak om samtykke til ekspropriasjon, ref. NVE 201913020-23.

NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er framsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. ekspropriasjonsloven § 16.

NVE forutsetter at Haugaland Kraft Nett forsøker å komme fram til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier kompenseres gjennom skjønn.

5.5 Forhåndstiltredelse

Haugaland Kraft Nett søker også om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25. Forhåndstiltredelse innebærer at tiltakshaver kan sette i gang anleggsarbeidet før skjønn er avholdt/erstatning er fastsatt.

Normalt forutsetter samtykke til forhåndstiltredelse at skjønn er begjært. NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknaden, og vil avgjøre søknaden om forhåndstiltredelse når skjønn eventuelt er begjært.

Vedlegg A - Oversikt over lovverk og behandlingsprosess

A.1 Energiloven

For å bygge, eie og drive elektriske anlegg kreves det konsesjon etter energiloven § 3-1. NVE er delegert myndighet til å treffe vedtak om å bygge og drive elektriske anlegg, herunder kraftledninger og transformatorstasjoner.

A.2 Ekspropriasjonsloven

Tiltakshaver har også søkt om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven. I utgangspunktet skal tiltakshaver forsøke å inngå minnelige avtaler med grunneiere og rettighetshavere for å sikre seg nødvendige rettigheter til bygging, drift og vedlikehold av de elektriske anleggene. For det tilfelle det ikke er mulig å inngå minnelige avtaler med alle grunneiere og rettighetshavere, vil det være nødvendig med ekspropriasjonstillatelse for å kunne gjennomføre tiltaket. Etter ekspropriasjonsloven § 2 nr. 19 er *kraftlinjer, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg* mulige ekspropriasjonsformål. I tillegg til ekspropriasjon er det vanlig å søke om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25, som innebærer en tillatelse til å iverksette ekspropriasjonsinngrep før det foreligger rettskraftig skjønn. Det er NVE som er ansvarlig for behandlingen etter ekspropriasjonsloven.

A.3 Samordning med annet lovverk

A.3.1 Plan- og bygningsloven

Kraftledninger og transformatorstasjoner med anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1 er ikke omfattet av lovens plandel. Lovens krav til konsekvensutredninger og krav til kartfesting gjelder fortsatt. Unntaket betyr at:

- konsesjon kan gis uavhengig av planstatus
- det ikke skal utarbeides reguleringsplan eller gis dispensasjon
- det ikke kan vedtas planbestemmelser for slike anlegg

Vedtak om elektriske anlegg som krever anleggskonsesjon skal kun fattes av energimyndighetene. De øvrige myndigheter er høringsinstanser. Statlige, regionale og lokale myndigheter får etter ikrafttredelse av den nye loven innsigelsesrett og klagerett på NVEs konsesjonsvedtak etter energiloven, jf. energiloven § 2-1.

Behandlingsreglene for kraftledninger skal praktiseres for elektriske anlegg med tilhørende konstruksjoner og nødvendig adkomst. Dette innebærer at adkomstveier som er nødvendig for driften av energianleggene skal inntegnes på konsesjonskartet, behandles samtidig med anlegget for øvrig og inngår i konsesjonsvedtaket. Disse skal ikke behandles etter plan- og bygningsloven, under forutsetningen at disse veiene gis en betryggende behandling etter energiloven, der berørte interesser gis mulighet for å gi sine innspill. Veier som ikke inngår i prosessen fram til konsesjonsvedtaket, skal framlegges i detaljplaner som følger opp konsesjonsvedtaket, eller behandles av kommunene etter plan- og bygningsloven.

Selv om nettanlegg kan etableres uavhengig av innholdet i eksisterende arealplaner, betyr ikke at det er likegyldig for utbygger eller NVE hvilken arealbruk som berøres og hvilke planer som foreligger. Eksisterende bruk av arealene er som før en viktig del av de reelle hensynene som skal ivaretas når alternative traseer vurderes og en konsesjonsavgjørelse fattes. Foreliggende regulering til vern kan for eksempel være en viktig grunn til å unngå dette arealet, men planen gir ingen absolutte krav om å unngå arealet.

Elektriske anlegg som er unntatt fra plan- og bygningsloven skal i kommunale plankart fremtre som hensynssoner, noe som betyr at det skal registreres kraftledninger med tilhørende byggeforbudssoner i samsvar med regelverket til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. På kart vil ledninger være vist som et skravert område. Tidligere framstilling av ledninger som planformål (spesialområde, fareområde) med egne farger skal fases ut. Planformål ved ledninger skal framstilles ut fra forutsatt bruk av arealet i området for øvrig.

Kraftledninger med anleggskonsesjon er også unntatt fra byggesaksdelen i plan- og bygningsloven. Unntaket gjelder elektriske anlegg, som er en fellesbetegnelse på elektrisk utrustning og tilhørende byggtekniske konstruksjoner. Konstruksjoner som ikke har betydning for drift og sikkerhet ved de elektriske anleggene vil derfor omfattes av byggesaksbestemmelsene. Enkelte byggverk tilknyttet transformatorstasjoner vil dermed fortsatt kunne kreve byggesaksbehandling fra kommunen. I denne saken har ikke tiltakshaver søkt om slike byggverk.

A.3.2 Kulturminneloven

Alle fysiske inngrep som direkte kan påvirke kulturminner eller kulturlandskap, skal avklares mot kulturminneloven (kulml.) før bygging. Generelt skal det være gjennomført undersøkelser i planområdet for å avdekke mulige konflikter med automatiske fredete kulturminner, jf. kulml. § 9. Eventuelle direkte konflikter mellom det planlagte tiltaket og automatisk fredete kulturminner, må avklares gjennom en dispensasjonssøknad etter kulturminneloven.

A.3.3 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen.

Lovens formål er å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven skal gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, både nå og i framtiden, også som grunnlag for samisk kultur. Loven fastsetter alminnelige bestemmelser for bærekraftig bruk, og skal samordne forvaltningen gjennom felles mål og prinsipper. Loven fastsetter videre forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning.

Prinsippene i naturmangfoldloven skal trekkes inn i den skjønnsmessige vurderingen som foretas når det avgjøres om konsesjon etter energiloven skal gis, til hvilken løsning og på hvilke vilkår. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Det skal fremgå av begrunnelsen hvordan prinsippene om bærekraftig bruk er anvendt som retningslinjer. Tiltakets betydning for forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer eller arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5 drøftes der det er aktuelt. Miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte tiltaket og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.